

Lecția 4.

SISTEMUL POLITIC

PLANUL

- **Sistemul poilitic:
conceptul și structura**
- **Tipologia sistemelor politice
contemporane.**

- Noțiunea de “sistem” provine din greacă ***systema*** = ca reunire a mai multor lucruri într-un tot întreg.
- Inițial noțiunea aceasta s-a afirmat în știința biologică, pentru explicarea schimbului de substanțe ce se produce între celula și mediul ambiant. A fost introdusă în știința biologică de L. von Bertalanffy (anii '20-30), În anii '40 a fost introdusă în sociologie de T.Parsons. În știința politică a fost introdusă de D.Easton în anii '60.

ABORDAREA FUNCȚIONALĂ

- sistemul politic este un **subsistem al sistemului social global** (T.Parsons), fiind alcătuit din **relațiile politice, instituțiile politice, concepțiile politice, precum și forme și mijloace ale acțiunii politice, normele și valorile politice corespunzătoare.**
- ***sistemul politic*** este un ansamblu **proceselor de decizie** care privesc totalitatea unei societăți globale.

ABORDAREA FUNCȚIONALĂ

- *sistemul politic* este un sistem de interacțiuni, care îndeplinește funcțiile de integrare și de adaptare.
- *sistem politic* reprezintă **totalitatea elementelor politice** (guvern, partide, lobbyuri) care se află în interacțiune, vizînd redistribuirea autoritară a resurselor, a statutelor și a privilegiilor (D.Easton).

FUNȚIONAREA SISTEMULUI POLITIC

- SISTEMUL SOCIAL GLOBAL

INTRĂRILE (INPUT)

- **Cerințele** reprezintă totalitatea solicitărilor pe care le primește sistemul politic de la indivizi, firme, syndicate etc. Cerințele pot fi: majorarea salariilor, reducerea zilei de muncă, apărarea drepturilor omului, acordarea unor privilegii, înlesniri unor categorii sociale.
- **redistributive** (salarii, educație, servicii),
- **regulatorii** (asigurarea securității sociale, controlul asupra pieții),
- **comunicaționale** (prezentarea informației politice, demonstrarea forței politice).

- Atunci cînd **influența** mediului extern este **slabă**, **sistemul politic nu are destulă informație pentru adoptarea unor decizii determinate.**
- Cînd **influența** mediului este **puternică**, dar **unilaterală**, atunci **sistemul adoptă decizii pentru interesele unui grup anume.**
- Atunci cînd **cerințele** sunt **exagerate**, are loc **“supraîncarcarea sistemului”**, adică o perturbare a funcționării acestuia.

SUSȚINERILE

- satisfacerea serviciului militar, plata impozitelor, respectarea legilor, demonstrații de susținerea a regimului, participarea la vot, atitudinea loială față de stat și față de simbolică statului.
- Susținerile, de obicei, **întăresc sistemul politic**, iar **cerințele au tendința de a-l slăbi**.
- **Susținerile** acordate îl **întăresc** atunci când ieșirile din sistem (ordonanțe, legile) corespund cu așteptările oamenilor.

IEȘIRILE (OUTPUT)

- **Produsul politic** (legile, ordonanțele, acțiunile).
- Sistemul politic devine complet dacă este un **factor** care unifică, coagulează, reprezintă **interesele politice ale unor grupuri / clase sociale**.
- **Prezența a unui singur element integrator nu este destulă** pentru funcționarea sistemului.
- **Unirea elementelor politice** se realizează de **subiectul creator** (partidele, elita politică), care **determină scopurile sistemului**, orientează activitatea elementelor sale.

STRUCTURA SISTEMULUI POLITIC

- **Subsistem instituțional** reprezintă totalitatea instituțiilor politice care indică gradul de organizare politică a societății la un moment dat.
- Principala și cea mai veche instituție politică este statul; partidele politice, grupurile de presiune, biserica, mass media etc. (nu orice organizație din societate este și organizație politică, ci numai cea care se implică în problema puterii politice).

Subsistem relațional

- totalitatea relațiilor sociale între indivizii, grupurile sociale și comunitățile umane, modele de comunicare și interacțiune între elementele sistemului politic, scopul cărora este organizarea și conducerea societății.
- **Relațiile politice** apar dintre “conducători” și “conduși”, **deosebindu-se** de restul relațiilor sociale, **printr-un caracter programatic** (realizarea scopurilor privind organizarea și conducerea societății) și **organizat** (idei, programe și platforme politice).

- ***Subsistemul funcțional*** este activitatea de elaborare și aplicare a deciziilor politice, acele metode utilizate de sistem politic în procesul de realizare a conducerii, adică regimul politic.
- ***Subsistem normativ*** - norme juridice, tradiții, principii morale, care reglementează viața politică a societății. Normele orientează comportamentele instituțiilor politice, ale indivizilor și grupurilor implicate în procesele politice, stabilind locul și modalitățile desfășurării acțiunii politice.

- ***Subsistem cultural*** reprezintă **totalitatea concepțiilor** care reflectă în viața spirituală modul de organizare și conducere politică a societății.
- El este constituit din **valorile, atitudinile, idealurile, tradițiile politice existente într-o societate, modele de comportament politic.**
- Elementul esențial al culturii politice constituie **doctrinile politice**, care exprimă o anumită concepție de organizare și conducere politică a societății.

PLANUL

- Sistemul poilitic: conceptul, structura și tipologii.
- **Tipologia sistemelor politice contemporane.**

critériu *puterea și valorile culturii politice* (G.Almond):

- ***Sisteme politice anglo-americe.***
Sunt atribuite Marii Britaniei, SUA, Canadei, Australiei, Noii Zeelande. Ele se axează pe **principiile și valorile liberal-democratice**. Există o cultură politică omogenă (valorile împărtășite de elită și mase sunt aceleași) fiind **asigurate drepturile și libertățile fundamentale**. Este respectat principiul pluralismului politic și al separării puterii în stat.

- ***Sisteme politice european-continentale***. Includ state europene ca Franța, Germania, Italia, Spania, Portugalia etc. Incontestabil, sunt **sisteme democratice**, însă evoluția lor nu a fost rectilie, înregistrând devieri radicale (instaurarea regimului totalitar în Germania și Italia, a celui autoritar în Spania și Portugalia).

- ***Sisteme politice preindustriale sau parțial industrializate.*** Pot fi atribuite unor state din Asia, Africa, America Latină, precum și din Europa de Est. În cadrul sistemelor există un grad avansat de diferențiere a instituțiilor și valorilor politice. Cultura politică este fragmentată și deseori are o formă rudimentară. Guvernarea este, de regulă, autocrată și tinde spre autoritarism. Nu se respectă drepturile și libertățile fundamentale, nici principiul separării în stat.

- ***Sisteme politice totalitare.*** Se caracterizează prin monopolizarea puterii de către un partid politic, a cărui ideologie devine a statului. Statul exercită controlul asupra tuturor sferelor vieții sociale: economia, cultură, religie, familie etc. Separarea puterilor poartă un caracter formal. Cultura politică este una de subordonare și nu se respectă drepturile și libertățile omului. Exemple: Germania nazistă, Italia fascistă, URSS, Coreea de Nord, Cuba, China pînă în anii '90.